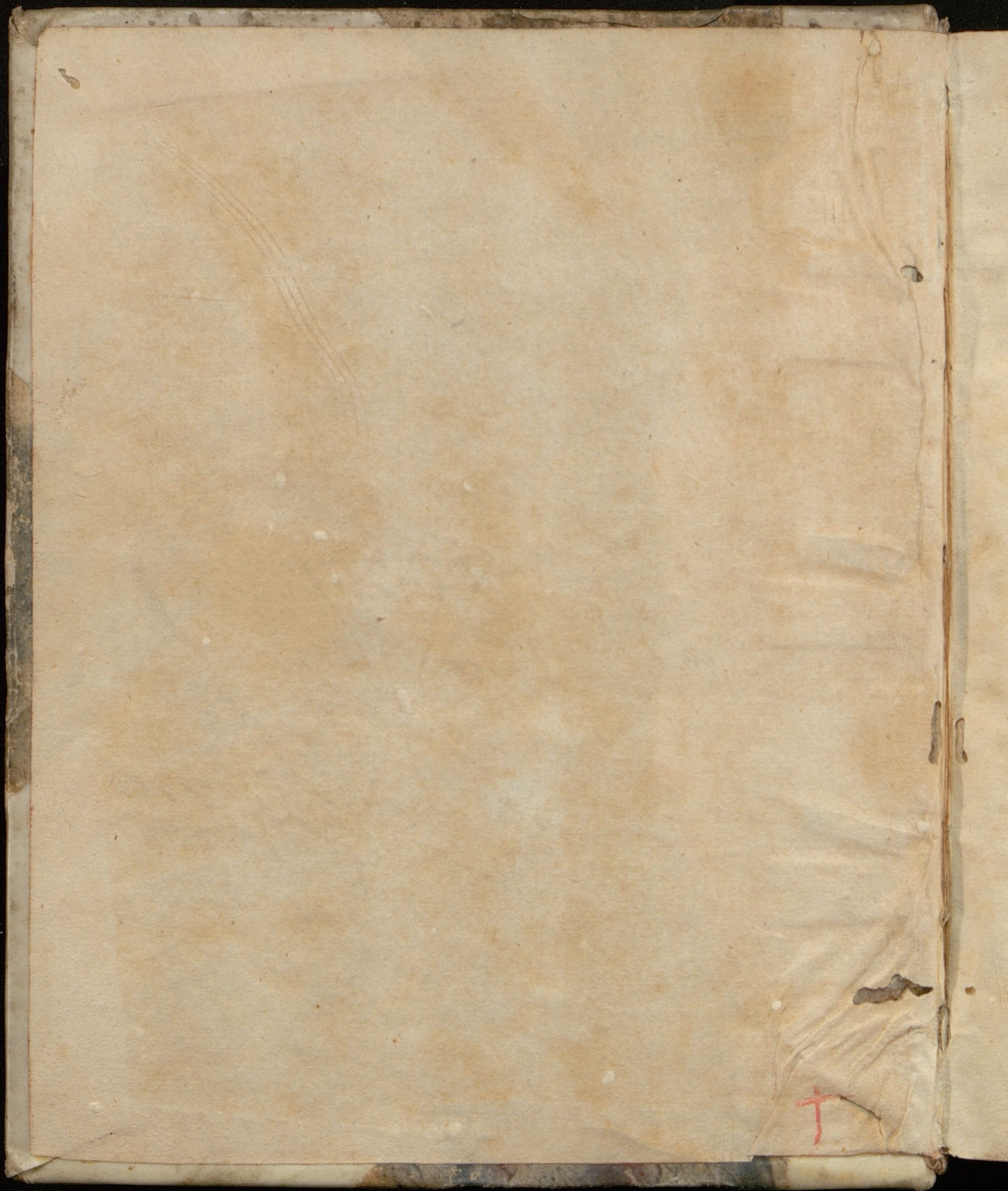

ATIONVM
LXXXIV.

SCRUTINIUM
ICTERICÆ CALCULIS
VESICULÆ FELLIS
OCCASIONE CASUS CUJUSDAM
SINGULARIS,

Consensu Gratiōssimæ Facultatis Medicæ

^{In}
ALMA PHILYREA

SUB PRÆSIDIO

DN. ANDREÆ PETERMANNI,

Med. Doct. & Anatom. atque Chirurg. P.P.

*Domini Patroni, Fautoris ac Præceptoris ad cineres usque
deuenerandi,*

Publicæ eruditorum ventilationi
exhibet

JOHANNES GUNTHERUS Albrecht /

Hildef. Saxo,

AUTOR & RESPONDENS.

Ad diem 22. Septembris Anni M DC XCVI.

H. L. Q. C.

L I P S I Æ,

Excudebat CHRISTOPH. FLEISCHERUS.

REVERENDISSIMI & CELSISSIMI
EPISCOPI,

Nec non

INCLYTÆ REIPUBLICÆ
HILDESIENSIS
ARCHIATRO & SOCIETATIS
CÆSAREO-LEOPOLDINÆ
COLLEGÆ,

VIRO

NOBILISSIMO atq; EXCELLENTISSIMO

DOMINO

JOHANNI PETRO
ALBRECHT,

MEDICINÆ DOCTORI CELEBERRIMO,
PARENTI

Summè devenerando

s.

Pecimen hîc aliquod, PARENS DILECTISSIME, juvenilium meorum in Arte Medica laborum vides: Levitense Iquidem illud, quod tamen, ni fallor, eum apud Te obtinebit locum, quò digna æstimantur, quæ in grati animi tesseram filii offerunt Parentibus. Haud equidem causam prolixius hîc exponendam judico, cur exiguò hîc exercitiò Academicò Te præ cæteris salutare animum induxerim: Jubet id ipsa, quam vivo, vita, jubet pietas in Parentes, jubet quoque Paternus favor, quò ante meum ex patria discessum, studii naturalis præcepta inculcandò, ad ipsam iatricen aditum mihi pandere voluisti. Triennium jam agitur, quod, divinâ favente gratiâ, in illustri hâc Academia sub Excellentissimis in Philosophia & Medicina Doctoribus Tuis sumptibus sustentor: Ubi quanta fuerit Tua in iis, quæ ad vitam pertinent, suppeditandis benignitas, quanta consiliorum & admonitionum promptitudo, haud multis exprimam verbis, utriusque memoriam nunquam oblivione contriturus. Ne verò curas & sumptus, quibus me hæctenus fovisti, absque ullo aliquo vel levisissimo redhostimento expendisse viderer, præsentibus hisce calami mei primitiis, cum vix alia in virium mearum fano & luco reperiantur, animum gratitudinis undique plenum publicè quodammodò exponere, hasque Theses, quas occasione casus haud ita pridem à Te observati, rudi Minervâ conscripsi, submissè Tibi offerre volui. Accipe munusculum hoc Academicum, Charissime Parens, animò Paternò, atque foetum hunc nimiâ forsan celeritate exclusum tamdiu æqui bonique consule, donec crescente ætate maturioribus Te salutandi offeratur occasio

TUO

Scrib. Lips. d. 22. Sept.
A. 1696.

O. F.

JOH. GÜNTHER ALBRECHT.

A 2

PRÆFA-

PRÆFAMEN.

Omo, divinum illud opificium, totius universi in se ferme reconditos gerens thesauros, cunctisq̄, quæ suo mundus ambitu continet, animantibus præstantiâ ac nobilitate antecellens, quantiscunque etiam à Sapientissimo Creatore exornatus fuerit beneficiis, tantis tamen post perniciosum & toti generi humano gementium lapsum subjectus est arumnis, ut non immeritò infelicis omnium miseriarum epitomes nomen sustinere queat. Haud equidem illi, qui primis potissimum vixerunt seculis, adeò numerosam morborum stragem experti sunt: Ast depravatâ postmodum victus ratione, ex hac tanquam ex Pandora pyxide tot prorepserè νοσήματα καὶ παθήματα, ut, utrum remediorum in egrotantium solamen ab industriis rerum naturalium scrutatoribus oppidò inventorum, an verò morborum aliâ atque aliâ facie mortalium corpora haud rarò miserè exagitantium numerus prævaleat, ambigere quis meritò possit. Misissimam vulgaribus illis, qui frequentius fragilitati humane insidiari observantur, rariorem magis morborum speciem, Ictericum videlicet ex calculis vesicæ felleæ oriundum, morbum sanè aspectu foedum, violentiâ atrocem, exitu dubium, in scenam producendi, ejusque naturam occasione singularis cujusdam casus à dilectissimo Parente mihi communicati è solenni cathedra ventilandi animus est. Utut enim illum tanquam morbum planè novum L. B. obtrudere non ausim, cum sat
multæ

multæ Autorum observationes, quarum aliquot ipsa suppedi-
 tabit disputatio, contrariū testentur, hincq; juxta Dn. Volcka-
 merum Societat. Caf. Leopold. Præsidentem olim perillustrem, vid.
 Misc. A. N. C. Decur. 1. Ann. 6. Obs. 71. hic icterus non amplius
 pro miraculo, sed pro morbo sit habendus: Firmiter tamen
 mihi persvadeo, hujus inter rariores meritò reponendi af-
 fectus Scrutinium L. B. haud adeò ingratum futurum, meq;
 paulò penitiùs naturam ejus contemplantò oleum & operam
 neutiquam perditurum esse. Quo verò in hac enodatione
 iter susceptum feliciùs emetiri liceat, Cœlestis Archiater
 mentem caligine obductam serenet, cœptisq; clementer an-
 nuat. Tu verò, Candide Lector, si forsitan in materiâ
 hac, ex professo à nemine, quantum mihi quidem constat,
 hæctenus enucleata, Tua expectationi ex asse non satisfacere-
 rim, volenti veniam non denegabis.

HISTORIA MORBI.

Vir LIV. annorum, cholericæ nec adeò macilentæ complexio-
 nis, cujus ex parte majores ac progenitores renum & vesicæ
 calculo obnoxii fuere, vitæ sedentariæ admodum deditus, victui
 crassiori, præsertim verò caseorum duriusculorum esai supra mo-
 dum indulgens, à pluribus annis copiosas cum lotio reddidit are-
 nulas, vix tamen eas, quæ alias nephriticis adesse solent, sentiens
 molestias. Quoties olim ad iram, ad quam valdè proclivis est,
 concitatus fuit, toties acutissimè eum abdominis dolores, præci-
 puè verò in hypochondrio dextro vexarunt, quos aliquando irâ ex-
 candescens tam acerbos sensit, ut interceptò etiam exinde ad tem-
 pus respirationis negotiò, ipsam minitarentur suffocationem.
 Alvi præterea est adstrictioris, vix quarto quolibet die sui deposi-
 tionem urgentis. Anno, qui præteriit icterò flavo corripiebatur,
 cum acerrimis circa regionem hepatis doloribus, qui, tamen excretò
 per alvum lapillò, baccae lauri quoad colorem & formam haud
 adeò absimili, subitò cessarunt, ipsâ cute pristinum nitorem simul

recuperante. Vixit ab illo tempore sanus usque ad currentis anni
mensē Martium, quō morbus arcuatus molestissimis vomendi
conatibus, præcipuè verò intolerabilibus fermè hypochondrii dex-
tri cruciatibus stipatus denuò ipsum invasit. Parem igitur se tan-
tis tormentis ferendis vix sentienti, ac propterea dilecti Parentis
auxilium imploranti initiò decoctum aperit. ex rad. gram. enulæ
campan. cichor. tarax. &c. postea Essent. ꝯal. Croc. Pulveres ex
lumbr. terrestr. Ebor. ꝯ. Δ. Oss. sep. Lap. carpion. præparat. Millep.
præp. & aliis antiictericis lithontripticis maritatis præscripta sunt,
quorum usu vix ad unum alterumve diem continuatō, cum ad al-
vum exonerandam incitaretur, cum excrementis plurimos rejecit
calculos, quos per famulum collectos ac ab omni immunditie,
sedulò purgatos, ad Parentem venerandum transmisit, signifi-
cans, se post illorum excretionem à cutis flava defœdatione acer-
bisque doloribus factum fuisse immunem, à quibus etiam in hoc
usque tempus liber permansit, optimâ fruens sanitate. Calculo-
rum dictorum plures quam LXXII. numerati sunt, magnitudine
partim phaseolorum & pisorum, partim lentium: Rotundi alii &
læves, alii angulosi & asperi videbantur. Plures eorum lapideam
duritiem præ se ferebant, nonnulli tamen, quanquam pauciores,
mollioris compagis erant, qui nihilominus, posteaquam aëri fuê-
re expositi, magis ad duriorum calculorum soliditatem accessêre.
Ex felleo cunctorum colore conjectare facile erat, eos folliculum
fellis occupasse, neque dolorum atrociorum forsan alia fuit causa,
quam calculorum ibi latitantium ad intestina transeundi conatus,
quorum sanè duriusculi & angulosi per membranosum illum du-
ctum absque ejus punctione & aliquali læsione vix propelli potue-
runt. Aquæ tam calidæ, quam frigidæ omnes supernatârunt,
non tamen in calida (de quo alias contrarium Autores testantur.)
eorum solutio obtineri potuit, quæ itidem cum decocto rad.
gram. infuso calido herb. Thée, imò cum ipso ☉ & ☌is fru-
stra tentata fuit, quorum quidem ☉uum admixtione exterior
calculorum quasi cortex flavus nigerrimum induens colorem, fria-
bilior redditus est, interiore interim compage albissimâ apparen-
te, duritieque cum silicibus certante, imò ipsum aquæ, cui antea
innataverat, fundum jam petente. ☉uum alcalinorum, e. g.
☉ci,

Θ*ci, terebinth. C.C. &c. nulla in dictos calculos deprehensa
est efficacia, quibus injecti vix notabilem subiêre mutationem,
nisi quod exterius saturatâ magis flavedine exinde imbuti sint.
Igni denique admoti non quidem ad totalem substantiæ consum-
ptionem combusti sunt, facilè tamen flammam conceperunt.

RESOLUTIO.

CAPUT I. PHYSIOLOCICUM

*Considerans ea quæ ex statu natu-
rali circa morbum attenden-
da veniunt.*

§. 1.

Nalyfin præsentis casus dum aggredior, in-
stituti ratio jubet occasione ægri quædam
Physiologica præmittere, atque tempera-
mentum ejus una cum bilis ac hepatis statu
naturali paulisper scrutari, quo deinceps feliciter progre-
di, & cum rectum curvi cynosura sit, hoc ex illo an-
tea benè perlustrato facilius cognosci valeat.

§. 2.

Quantum itaque ad primum, gaudet æger com-
plexione five temperamento cholericò, quod nihil aliud
mihi denotat, nisi ejusmodi sanguinis & cæterorum hu-
morum *απόσιν*, quæ quidem particula humores corpo-
ris constituentes ita inter se sunt dispositæ ac mixtæ, ut
bilis alcali adsit aliquantò copiosius, actiones tamen
naturales sensibilibus non lædantur.

§. 3.

§. 3. Ex quo ipso facile innotescit, me minimè ad stipu-
lari Veterum sententiæ, eorumque humorum *ουζυγίαις*
admittere; Siquidem hæ non difficulter reprimuntur,
repressò partim humorum, partim primarum qualita-
tum quaternione, quò ceu fundamentis unicè niteban-
tur.

§. 4.

Quod enim humores, Sanguinem nimirum in spe-
cie sic dictum, Pituitam, Melancholiam & Bilem con-
cernit, hi nunquam sufficienter demonstrari poterunt
argumentò primariò ab organis differentibus petitò.
Etenim quando sanguis quoad suam genesin partim cor-
di, & quidem ab Hippocr. & Aristot. partim hepatis a Ga-
leno &c. acceptus fertur, committitur aliquid tum chyli,
tum sanguinis, circulationi contrarium; quippe quæ nec
cordi nec hepatis hæmatoseos officium competere lucu-
lenter docet. Prout hoc jamjam eleganter satis osten-
derunt Moëb. in *Fundam. Physiol.* Glisson. in *Anatom. He-
pat.* atque Thom. Bartholin. *Tract. Hepatis status exau-
torat. it. Tumul. Hepat. &c.* Pituita quoad genesin à Ve-
teribus quidem est assignata partim ventriculo, quæ & à
me minimè vocatur in dubium, partim capiti, *vid. Hipp.
Text. II. Lib. IV. de morb.* Dum verò Antiqui sibi persua-
serunt, hanc pituitam, tanquam superfluum, absorberi à
glandulis, iterum constat, eos aliquid humani passos esse,
cum accuratior Anatomia ad oculum demonstrat, glandu-
las esse primarium organum, cujus beneficiò lymphæ
ex M. S. sequestretur, ut deinceps tanquam humor ali-
quis specificus & à M. S. separatus appareat. Melancho-
liæ ortus lieni imputatus itidem suas patitur difficulta-
tes. Quod enim lien non sit viscus aliquod primarium,
suc-

succumque adeo nobilem & essentialem, qualem Melancholiam suam finxere Veteres, secernat, confirmant & canes asplenii, valetudine saepe eos superantes, qui praedictò viscere non sunt privati, & homines liene destituti, quales vid. apud Salmuth. *Cent. 1. Obs. 21. Cl. Bonett. Med. Sept. coll. p. 677. Barth. obs. 51. Cent. IV. & Kerckring. obs. XI. Spicil. Anat.* Taceo neminem Anatomicorum etiam oculatissimorum hucusque aciditatem in liene advertere potuisse. Quidquid etiam in contrarium afferat Diemerbrock. *pag. 112. Lib. 1. Anat.* Succus denique biliosus est equidem corpori nostro naturalissimus, non tamen sequestratur ex M. S. tanquam humor aliquis vitiosus, ut inde mereatur nomen excrementi laudabilis, prout ex insigni ejus usu in seqq. §§. exponendo ulterius apparebit, & mox inde innotescit, quod vesicula fellis cum suo succo bilioso appareat in tenellis corporis humani primordiis.

§. 5.

De Qualitatibus primis, quibus ceu alteri fulcro hæc hypothesis supersternitur, (ut pauca saltem de his moneam) notum est, Hippocratem, Aristot. & Galenum, (quamvis prioris mentem longè saniolem fuisse, textus 30. *Lib. de Medicin. Prisc.* svadere videatur,) quatuor statuisse qualitates primas, duas nempe activas sibi que contrarias, Calorem & Frigus, duas verò passivas Humiditatem & Siccitatem sibi itidem adversas. Quod si jam has qualitates accuratius examinare animus est, deprehendimus eas reverà non esse primas, sed semper alias præsupponere. Etenim assumentes Calcem vivam, & Glum probè ad rubedinè calcinatum, item ☉ & ♀giam, postmodumque prioribus superfundentes aquam frigidam, posteriora verò invicem combinantes, excita-

R mus

mus calorem intensissimum, imò talem, qui in Calce vivâ veram producit flammam, materiâ inflammabili ei prius commistâ. Quia ergo frigus impossibiliter per se, & absque præcedanea qualitate aliâ calorem producere potest, necessariò hic prior quædam prærequiritur.

§. 6.

Hinc corrui tota Veterum hypothesis, quæ tamen ut facili negotiò refutari potuit; Ita quoque non adeò difficulter, si harmoniæ Medicæ studere placet, conciliari rursus poterit. Videlicet si per sanguinem partem M. S. coccineam, per pituitam lympham, per melancholiam fermentum ventriculi, per bilem succum biliosum, per Temperamentum verò sanguineum statum M. S. naturalem falso-dulcem, per Pituitosum aliqualem lymphæ abundantiam, per Melancholicum quadante-nus excedentem liquoris gastrici aciditatem, per Biliosum denique justo copiosius bilis alcali intelligere animus sit, his intra contradicentes erit composita.

§. 7.

Et quamvis Fernel. *Medic. Univers. Physiol. Lib. 3. Cap. XI. pag. 78.* eos inexplicabilibus sese credat involvere laqueis, qui hunc biliosi, illum sanguinei, &c. temperamenti esse pronuntiant; nemo tamen inficiabitur, multos tali sanguinis crasi præditos nihilominus per longum vitæ tempus satis firmâ gaudere valetudine.

§. 8.

Certus itaque de Temperamento ægri, nunc ad alterum devehor, ad viscera nimirum, quæ in illo potissimum deprehenduntur, vitiata. Primò verò occurrit hepar, cujus structuram nemo amplius æstimabit parenchymaticam, cum non tantum, sanguine per elutriationem evocatò, glandularum in eo conglomerationes ad

ocu-

oculum demonstrari queant, verum & præterea unico
specificò excretoriò polleat vase, (insoliti enim fuerunt
ductus, quorum unus præter ordinarium in duodenum,
alter verò in alio cadavere in intestinum colon fuit ex-
tensus apud Diemerbr. l. c.) & singularissimum separet
succum in cavitatem intestinorum, quemadmodum
egregiè hæc de re differit insignis iste seculi nostri Ana-
tomicus Marcell. Malpigh. *Tr. de structura visc. cap. de he-
pate.* Qualem verò glandulæ istæ figuram præcisè præ se
ferant, microscopiis, quorum copia mihi hucusque est
facta, agnoscere nondum licuit. Situm, figuram, ligamen-
ta & lymphaticos hepatis ductus, cum ad institutum meum
parum faciant, mitto, de solis vasis venosis & arteriosis
hoc annectens, arteriam nimirum hepar nancisci unicam
dictam hepaticam, ab arteria coeliaca, cujus dexter ra-
mus est, oriundam. Quæ juxta opinionem Cl. Glissonii
Anat. Hep. cap. 29. in solas capsulæ communis partes & va-
sa minimè desinit, verum præterea ipsam hepatis sub-
stantiam intimam penetrat, prout in aliquot cadaveri-
bus in theatro Anatomico Lipsiensi, à Domino PRÆSIDE
dissectis observare contigit. Venæ verò in hepate duæ
conspiciuntur, Cava una, altera Portæ. Prior hepar
caudicetenus saltem stringit in homine aliquot nihil-
ominus ramos grandes, quorum ut plurimum quinque
deprehenduntur, ex substantiâ ejus accipiens. Poste-
rior autem tota tota, quanta quanta, ipsum hepar in-
grediens in eo desinit, de qua insuper notandum, quod
quodammodo arterias imitetur, quatenus sanguinem
ex ventriculo, liene, pancreate, & mesenterio redu-
cem excipit & ad hepar defert, nullatenus tamen verò
pulsu gaudeat. Is enim si sentitur, oritur ex subjacente
arteria. De usu hujus visceris Autores in varias disce-
dunt

ant sententias. Et quamvis illa de usu hepatis sangvi-
ficatorio hypothesis fermè explosa sit, Sylvii verò opinio
autopsiæ repugnet; hæc tamen sententia suos adhuc in-
venit Patronos, quæ secundum Malpighi. Bartholin. Mau-
rit. Hoffmannum, &c. statuitur, usum hepatis palma-
rium absolvi in sequestratione bilis ex M. S. per modum
quendam colatorium.

§. IO.

Quam sententiã non adeò firmò nitî talò, multa
evincunt. Sufficiat nunc unicum argumentum. Scili-
cet certum est, quæcunque per colatorium debent sepa-
rari, ea antea sibi fuisse commixta. Jam utrumque he-
patis sanguinem, arteriosum nempe & venosum venæ
portæ examinantes in nullo bilem actualem offendimus;
utpotè cujus tanta est efficacia, ut ne quidem aliquot gut-
tulæ ob insignem amaritiem, teste experienciã, in liquore
celari queant. Bilis igitur si formaliter, & qua talis, he-
pati ac M. S. inexistet, hoc æquè atque illa procul du-
biò amaresceret, quemadmodum id experimur in pisci-
bus, quorum vesiculæ fellis ex coquorum incuriã in ex-
enteratione vulnerantur: Siquidem omnis postmodum
caro elixa amaricat.

§. II.

Veri itaque videtur similis, hepar eatenus bili ge-
nerandæ inservire, quatenus per glandulas minimas sive
acinos sequestratur lymphæ quædam ex M. S., cujus flui-
dior pars derivatur ad receptaculum commune per lym-
phatica, viscidior verò sensim atque sensim penetrat par-
tim in fundum vesiculæ fellis, partim verò in ductum he-
paticum, eò verò delata demùm amarescit & in bilem
transmutatur instar aceti, cujus si dolio vini cantharus
affunditur, in eandem cum illo naturam abit, in quod
etiam

etiam aquam fontanam & simplicem ope singularis cuiusdam fermenti convertere posse Virum quendam curiosum, Dn. Morhof. *in epist. ad Langelott. consignata testatur.*

§. 12.

De hoc bilis receptaculo sive folliculo fellis adhuc notandum, eum concava hepatis parti adhaerentem fundo suo atque cervice gaudere, figuramque pyri representare, cujus pediculum meatus cysticus exprimit. Hæc ipsa vesicula præterea vasa & quidem venosa duo à portæ trunco, totidemq; arterias à cœliaca oriundas, quæ cysticæ gemellæ appellantur, nascitur, nervoq; ex Hepatico & ductibus aquosis eam firmissime tangentibus donata est. Substantia ejus ex triplici constat membrana, quarum primam seu extimam à peritonæo mutuatur: Media carnosæ ex duplici fibrarum serie se invicem decussante est conflata; Tertia atque intima nervea vel potius tendinea est, cui mucus quidam supersternitur, quem Blankard. *in Anat. Reformat.* pro tunica glandulosa, & forsitan non injuriâ, agnoscit. Ductus insuper observari merentur, quorum primus est cysticus, qui à cavitate vesiculæ fellis progreditur, eoque in loco, ubi illi conjungitur, substantiâ carnosiore, quæ annuli fibrosi nomine venit apud Anatomicos, investita est, ductumque angustiores reddit. Amplitudo ejus pennæ gallinacæ æqualis videtur, desinit verò ubi poro bilario ductuique communi jungitur. Alter meatus audit hepaticus sive porus bilarius & ex ipso hepate provenit quidem unus, secus quam in canibus, nihilominus in hepate mox dispescitur in ramos grandes, qui ultimato desinunt in ramulos capillares usque in extimam hepatis peripheriam protensos, procedens autem ex hepate concurrat cum

B 3

du-

ductu cystico, ut denique ductus ex ambobus quasi enatus communis vel choledochus salutetur, rectusque deorsum tendens sese in duodeni finem insinuet. Inseritur verò in posticam intestini partem, indeque ad angulum obliquum tunicas illius penetrat, ne quid scilicet ab intestinò in ductum hunc illabatur, neve regurgitet: Quem in finem etiam fibræ annulares, quæ & orificium & totum ejus tractum cingunt, formatae videntur. Ductum autem cysthepaticum non arbitror specificum, sed ramum ipsius hepatici, prout in hepatibus bubulis grandioribus aliquoties sat luculenter animadvertimus. Usus quod spectat, autopsia sufficienter comprobat, eum bili in intestinorum arundinem evacuandæ unice inseruire.

§. 13.

Et hæc quidem bilis, cujus hospitium hæctenus fuit expositum, naturaliter ita esto constituta, ut sal in se contineat alcalicum, cujus in illa existentiam confirmat primò insignis ejus amarities, deindè bilis, post instillata acida subsequens præcipitatio, & denique \ominus alcali fixum arte chymicâ exindè elaboratum; utpotè quod ex alia parte animali in satis sensibili copia sub proportione vix nanciscemur. Nolo tamen hic tanquam pro aris & focis pugnare, hoc \ominus in statu naturali vel vivo homine esse naturæ tam fixæ, prout post vehementissimam combustionem apparet. Aciditas interim omnis ei propterea non est deneganda, sed ita concedenda, ut alcali semper abundet, quemadmodum id quoque experimur in Δ re magnâ ex parte acido, mediantibus oleis & alcalibus cocto, quod non tantum insigniter amarescit, verum manifestò etiam imprægnatum est alcali per præcipitationem ab acidis institutam hinc rursus separabili.

Præ-

Præterea necesse est in bile naturali ut adsit temperata fluiditas, seu aliqualis visciditas. Quare nec iis dicam sum scripturus, qui salia hæc in fluido viscido existentia cum Ære comparare malunt. Bilem tamen cum solo Ære absque novo combinato alcali conferri posse, penitus nego: Siquidem nec ejus inflammabilitas post evaporationem apparens hoc assertum evincit, cum & reliquæ corporis partes in tantum destillatæ flammam concipiant tamdiu, donec Oleum penitus fuerit abactum. Nam haud ita pridem videntes secundinas putridas destillatas rati eas fumus bitumen quoddam ob summam inflammabilitatem.

§. 14.

Ratio tandem temperaturæ hujus est in propatulo. Requiritur nempe propterea, quò bilis in intestina expressa particulis alimentorum acidis & acribus feliciter sese jungat, blandam cum iis fermentationem (quæ per totam intestinorum arundinem continuatur) ineat, eas magis diluat, falsedinem temperet, sicque digestionem promoveat, & succum falso-dulcem, chylum puta, efficiat. Atque hæc ex physiologicis occasione ægri adduxisse sufficiat. Sequitur nunc

CAPUT II. PATHOLOGICUM

exponens

Morbum ejusque Accidentia.

§. I.

ANtequam ad partem affectam, causas cæteraque pathologiæ attributa me accingam, attingere prius lubet nonnullas Autorum observationes cum præsentibus quadantenus convenientes, ex quibus deinceps
fir-

firmius de reliquis ferri poterit iudicium. Perpeffus vero est ager, prout ex historia morbi fuperius recensita conftat, acutiffimos abdominis dolores, præcipuè verò hypochondrii dextri. Annò præterlapfò icterò correptus, & iisdem rursus doloribus afflictus est, qui tamen una cum morbo arcuato post evacuationem lapilli bacæ lauri admodum fimilis ceflavit. Hòc ipfò annò de novo hofpes hic ingratus eum invafit. Exhibitis ergo remediis convenientibus, rejecti funt per alvum plus quam LXXII. calculi flavescentes, quorum alii rotundi & læves, alii angulofi & afperi, alii denique molliores, alii duriores fuère, magnitudine partim phaseolorum & piforum, partim quoque lentium. His excretis, à morbo auriginoso liberatus est. Calculi molliores aëri expofiti, duriorum foliditatem acquifiverunt, aquæ tam calidæ quam frigidæ fupernatarunt, nec in ea folvi potuerunt, quemadmodum & hæc folutio fuffra cum decocto rad. gram. herb. Thee. Item cum Spirit. ☉ & ☽ tri tentata fuit. Spiritibus urinosi injecti intensiori magis flavedine imbuti funt, & igni admoti flammam conceperunt.

§. 2.

Jam fi Autorum obfervationes evolvere placet, inveniuntur fanè non pauçæ, quæ fi non ex toto, maxima tamen parte cum præfenti coincidunt. Agmen ducat Cl. D. Sorbait, qui *Oper. Med. Tract. VI. Cap. V. pag. 739.* eadem fermè de ictero ejusmodi cum calculorum per alvum excretionem annotavit. Mulier quippe Burgunda ætatis fuæ 36. annorum, temperamenti fanguineo-biliofi cum venis turgidis & habitu corporis gracili, post multoties commiffos in diata errores derepentè incidit in colorem intenfè flavum totius corporis, cum oris amaritie, membrorum laffitudine, naufea, fiti, appetitus deje-

dejectione, capitis dolore, ☐na cerevisiæ brunaceæ si-
mili, &c. Color vero flavescens quandoque ex toto fer-
mè remisit, excretis aliquot per anum calculis pondere
levissimis, adeo ut aquæ injecti huic supernatârint. Si-
mile quid observavit Nicol. Guil. Becker. Medic. Vien-
nens. in Misc. A. N. C. Anno 1670. Obs. XLIV. in Dn. Rumol-
do van der Borcht, Leopldi, Imperatoris Invictissimi,
Protomedici, qui postquam annis quamplurimis atro-
cissimô ischiadicô dolore, asthmate ac orthopnoëa de-
fatigatus fuit, auriginoso tandem correptus est morbo,
ex quo etiam fatis cessit. Cadavere exenteratô, præter
bina in pulmonibus tubercula 72 lapilli coloris flavo-sub-
nigri, fabarum minorum ac pisorum magnitudinem
adæquantes in vesicula fellea & ductu choledocho reper-
ti sunt. Bononiæ professor quidam nomine Beatus ma-
trem habuit sexagenariam, in cujus mortuæ vesiculâ fel-
lis, cum diutissimè regiô morbô, & continuô ciborum
vomitu laborasset, tandem multi sunt reperti calculi, re-
ferente hoc Bonett. *Anat. Pract. Lib. III. Sect. 18.* Uxor
alia nullâ remediorum ope adjuta icteritiâ interiit, quæ
in vesicula fellis continuit lapides coeruleos, splendidos
plurimos angulosos, quique superficietenus ita inter
se cohæsere, ut unicus lapis primùm visentibus judica-
tus fuerit, annotante eod. Bonett. *l. c.* In illustris Baro-
nis de Bielcken post diuturnos dolores arthriticos primô
in icteritiam incurabilem, tandem verò ascitem leth-
alem, incidentis vesicâ biliaria invenit Tim. von Gûlden-
flee/ *vid. lib. 3. cas. 28.* calculum tantæ molis, ut totam
fermè cystin repletet. Mulieris denique ictericæ, plu-
ribus per alvum excretis lapidibus, morbô regiô liberatæ
historiam exhibet Dn. Schmidlin *in Dissert. Anno 1685.*
sub Presidio D. Metzgeri Tubingæ habita.

C

§. 3.

§. 3.
Ratione coloris multa itidem curiosa apud Autores
prostant. Quemadmodum enim præsentis calculi sub
flavescente apparuerunt colore; sic gypseos tales & can-
dicantes quandoque fuisse, testantur *Misc. A. N. Cur. Decur.*
II. An. V. Obs. 77. Quod à nimia lymphâ viscidâ depen-
disse, admodum videtur probabile. In cysti fellea chi-
rurgi cujusdam IX calculos ex viridi nigricantes levissi-
mi ponderis, saporis amaricantis, magnitudine nucis
moschatae minoris vidit B. D. Hagendorn, uti testatur
in Histor. Medic. Phys. Cent. II. hist. 8. Dn. Georg. Scarpius,
in Academia Monspeliensi Professor Regius, narravit ali-
quando, se in dissecti lictoris vesicula biliaria XXX. lapil-
los carbunculi instar pellucidos invenisse. In Theologi
Posnaniensis folliculo fellis repertus est orbicularis cal-
culus, ex novem aliis figuræ triangularis sibi invicem
incumbentibus lapillis constans subnigricantis, subvi-
ridis & splendentis coloris. Vid. de his Bonett. *Medic. Se-
ptentr. Lib. 3. Sect. 19. Cap. 27. & 28.* Hepatis venas &
ipsum ductum choledochum obstructas fuisse lapillis fo-
ris nigris, intus verò flavescentibus, lege apud eund.
Bonett. *Anal. Pract. l. c. Observ. IIX. §. 12. Sect. 18.* Diversi
verò istius coloris ætiologiam unicè bili assignandam esse
arbitror, prout nimirum in statu p. n. diversimodè vi-
tiata diversos quoque colores adsciscit.

§. 4.
Magnitudo denique, numerus & figura istiusmodi
lapillorum non minus variat. Præsentis qua ratione
constituti fuerint, constat ex superioribus. Alii interim
observarunt alia. Alexand. Deodat. in vesicula fellis ma-
tronæ cujusdam deprehendit tres lapides castaneam æ-
quantes triquetra figurâ, nigros & gagatem referentes.

In

Obs. 24. nec non Obs. 34. Thom. Barthol. Cent. I. epist. 62. & Cent. III. epist. 85. Fabric. Hildan. Cent. IV. Obs. 44. Joh. Tackii Chryfogon. pag. 362. Greulich. Tr. de bile. Mœb. Fundam. Physiol. Cap. XIV. Plat. Lib. III. Observ. pag. 840. & 841. & alios plures, quorum aliquot in seqq. fiet mentio.

§. 5.

In facili etiam erit inflammabilitatis rationem reddere, si in memoriam ex capite Physiologico revocavero bilis visciditatem; utpote ob quam vel saltem inspissata flammam concipit. Nec deerit levitatis causa, quâ aquæ innataverunt. Nam eo ipso dum particulae ab acido peregrino coagulantur, hæc coagulatio non contingit absque molimine aëris in visciditate hospitantis & abituri, ob quem interceptum in calculo porositas levitatem inducens exurgit.

§. 6.

Visis his, nunc ad partem affectam progredior, quam primario hepar & vesiculam fellis tam ratione calculorum, quam ratione icteri ex his oriundi, constituisse existimo, ita tamen, ut respectu morbi regii deinceps huc intestina, quatenus in iis fecum alvinarum contingit secretio, vasa lactea, ductus thoracicus, venæ & arteriæ, quatenus per hæc bilis vitiosa moveretur, & demum totus corporis habitus, quatenus particulae biliosæ præcipitatae universum corpus præternaturali flavedine inficiunt, trahantur. Flavet namque cutis per totam corporis superficiem, imprimis ungues atque tunica oculorum adnata. In ipsa quoque urina hæc flavedo observatur, & quidem adeo ut linteola immersa croceo colore imbuantur. Imo nec internæ corporis partes à tinctura hac icterica immunes sunt, quin potius omnes arteriæ atque venæ, nec non ossa & cartilagine interdum eâ imbuuntur,

tur, quemadmodum hoc in cane icterico à Dn. PRÆSIDE dissecto ante aliquot septimanas observare licuit, & Kerckring. *Obs. LVII. Spicil. Anat.* eximie annotavit in embryone à matre ictericâ excluso. Quibus ex partibus fluidis annumerari merentur serum atque sanguis, prout hoc partim sanguis per venam sectam dimissus, partim flavescens ictericorum pus, (vide Hœchstetterum *Dec. VIII. Cas. 3. p. m. 109.*) sudor, nec non sputum, quod flavescens hæc calamo consignans vidi in puero 13. annorum, qui ultra anni quadrantem icterô laboravit, & aliquot abhinc diebus in nosocomium receptus nunc reconvalescit, evincunt: Cui non minoris momenti argumentum præbet curatio illa, cujus mentionem facit Lucas Tozzi *Med. Pract. part. 2. p. 203.* rusticis familiarissima; utpotè qui usu cucumeris sylvestris naribus admoti, ingentem lymphæ copiam luteo colore saturam eliciunt, sicque brevi ictero medentur.

§. 7.

Partem affectam excipit causarum scrutinium, quò locò primò calculorum vesicæ felleæ generatio, deinceps verò icteri ex iisdem productio examinanda erit.

§. 8.

De calculorum genesi contentionsi serram strenuè inter se Autores reciprocant: Paracelsus per ¶ rum rem exponere satagit, asserendò inesse humoribus nostris particulas, quæ in cavitatibus instar calculi solidi concrecant in lapillos, quos barbarâ voce vocavit Ludos. Huic sententiæ acriter sese opposuit Helm. *Tr. de Lithiasi Cap. III. n. 9.* contendens, planè non dari ¶ rum talem vel in statu naturali, vel p. n. Hinc Spiritum quendam in sinu acidum occultum foventem substituit, qui p. n. abundans \ominus \square na Volatile coagulet. Quæ genesis cum

C 3

ab

ab ea, quæ in macrocosmo contingit, differat, calculo humano proprium aliquod nomen tribuere non dubitat, quem proindè voce itidem inusitatâ Dulech appellat. Tackenius denique totus eò allaborat, ut calculi originem ex acido quodam Θ \square sum in terram coagulante deducat. Id quod tam ex resolutione, quàm nova hujus productione eleganter demonstrat in Hippocrat. Chym. Cap. XIV.

§. 9.

Si mentem horum Autorum paulò accuratius perpendere placuerit, sanè apparebit, eos non multum à se invicem dissentire, ut in terminis planè non conveniant. Nam quemadmodum Helm. ambabus largior, in M. S. non existere Frum quàm talem, benè tamen sub forma liquaminis sustinentis acidum aliquod cum admixtis particulis alcalinis terrestribus; ita nihil quoque obstat, quominus acidum illud vinosum, quod Helmont. urget, cum Paracelso exponatur per Frum , in primis cum Spirit. Vin. haud adeò facilè acidi accusari possit, (rem interim penitus non nego) cum Chymia nos doceat, Θ \square næ equidem à Spirit. Vin. coagulari in offam, neutiquam tamen in corpus adeò solidum.

§. 10.

Igitur magis stabo à partibus Tackenii, qui longè dilucidius hæc explicat, dum asserit, acidum aliquod p. n. coagulare in certis locis particulas humorum alcalinas, quando nimirum particulæ istæ adhuc sunt unitæ multis moleculis terrestribus solutis & alcalinis intertextis, prout hæc ratione corpus compactum generari videmus, si solutioni silicum cum Θ e Fru factæ instillamus Spiritum Θ is, &c. Unde quoque dispalescit, cur in iis locis, in quibus alcalia abundant, frequentius calculi pro-

progignantur, v. gr. in renibus, vesica urinaria, cysti-
fellea, &c. Hæc theoria applicata bili, quatenus nimi-
rùm hæc nimium alcalica & particulis terrestribus inqui-
nata coagulatur ab acido quodam peregrino, cujus fre-
quentem præsentiam non una testatur experientia, nobis
fatis sensibilem generandorum calculorum conceptum
sistit. Imò adhuc clariùs, si huc adsciscimus experimenta
Nuck. p. 78. *Adenographiæ* allegata. Etenim dum ex prima
coagulatione grana saltim sunt enata, hæc postmodum
magis atque magis incrustantur. Neque ea propter
necesse est novam hinc effingere genesin, & vel ex solo
calore exsiccante & frigore constringente: *vid. Misc.
A. N. C. Decur. II. An. V. Observ. 126. in Schol.*, vel ex diutius
coërcita nec tempestivè evacuata bile juxta Charleton.
Exerc. Patbol. IX. §. 8. vel denique à Spiritus Urinæ devia-
tione & in cruorem fellis vicinum exoneratione, juxta
Osvvald. *Grembs. in Arbor. Hom. Lib. 1. Cap. 7. Sect. 3. §. 9.*
calculorum productionem deducere: Siquidem hæc
omnia obscuris terminis involuta nullum clarum & di-
stinctum gignunt conceptum. Objiciunt equidem, hæc
ratione haud accuratè satis explicari posse, cur icterus
flavus & non potius niger generetur, cujus tamen po-
sterioris natura in aciditate nimia cum bile permixta
consistat. At liceat revertere, ad icteritiam nigram re-
quiri acidum maximè potens, cum ad calculos coagulan-
dos mitius quoque sufficiat, modò bilis tanquam alte-
rum requisitum, ratione supra exposita, sit vitiata.

§. II.

Hæc interim causa proxima efficiens cum pabulum
quasi & materiam præsupponat, illam tanquam causas
remotiores paucis indagare oportet. Ex R. N. ergo huc
primariò facit temperamentum cholericum & melan-
cho.

cholicum, sive quando humores acidis atque terrestribus turgent particulis, & bilis quoque abundat alkali, ita dispositio hæreditaria. Ex N. N. rerum classe huc pertinet aër heterogeneis effluviis inquinatus, nec non alimenta, præ cæteris verò lactinia & caseosa, quatenus ex acido in primis viis contento facilè in acida vertuntur, & cum terreo suo alcali calculorum fundamenta ponunt. Pisces quoque non excluduntur, & præcipuè quidem anguilla. Inter carnes verò præ reliquis atrò carbone notatur suilla, ita salita, fumò non bene indurata, & acetò macerata, quas ultimas Dn. PRÆSES hypochondriacorum venenum appellare consuevit. Ex potulentis vinum huc recenseri meretur, si scilicet pro impuro turgidum, & acidò austerò refertum sit. Inter animi pathemata excellunt subitanea excandescencia & mœror, de quo vid. Sylv. Ex R. P. N. tandem hîc symbolum suum addunt Scorbutus, Malum hypochondriacum, imò omnes omninò morbi ab acido oriundi.

§. 12.

Quando nunc quæritur, quomodo ex calculis hisce vesiculam fellis occupantibus icterus productus sit? Respondeo, illud hoc pacto commodè satis contingere potuisse: Postquam nimirum bilis in lapillos fuit coagulata, lymphæ illa, quæ per hepar sequestrata fieri debet incrementum bilis, ob prædictos calculos, qui fel vitiatum præsupponunt, in veram bilem transmutari haud potuit, hinc ea leviter saltem tincta in intestina perrexit, & cum chylo rite sese unire nequivit, deficiente nimirum debitâ consistentiâ, minus alterata vasa lactea atque M. S. penetravit, demumque totum corporis habitum, crocèò suò colore defœdavit.

§. 13.

§. 13.

Cur verò obstructionem ductus choledochi tanquam causam proximam hîc non accusem, in causa est (1.) Helmontius, qui sententiæ hujus infirmitatem *Tract. Schol. Humorist. passiv. decept. Cap. V.* eleganter demonstrat, dum in aliquot ictericorum dissectione ductum felleum ab omni obstructione liberum apparuisse testatur, de cineritio verò excrementorum colore, palmariò alias adversariorum argumento, monet, illum frequenter hodiè adesse, cras iterum abesse, quod tamen in obstructione vesiculæ fellis sic alternatim posse contingere, vix arbitratur. (2.) Sylvius qui §. VII. *Cap. XLVI. Lib. I. Id. Med. Pract.* disertis verbis asserit, in dissectione ictericorum non semper obstructum esse ductum aut intestinalem, aut cysticum. Similia exempla vid. apud *River. Cent. II. Obs. 9.* *Hoechst. Dec. VIII. Cas. 4.* *Plat. Lib. II. pag. 329.*

§. 14.

Tunc tamen Helmontio adstipulari non audeo, quando icteri ex bile generationem planè negat asserens, mesenterii venas infra jecur fluore flavò atque stercoreò imbui, nisi fortè per stercus illud liquidum mesenterium ingrediens intellectam velit bilem istam vitiosam atque inertem. Utut enim l. c. amaritiem in sanguine & urina ictericorum nullatenus concedat, experientiæ tamen quotidianæ hòc in passu audacter contradicit.

§. 15.

Ex causis hujus icteri procatarteticis huc concurrunt alimenta & potulenta crassiora atque viscida, v. g. fructus horæi, pisces, carnes pingviores, panis non benè fermentatus, cerevisia minus defœcata, &c. quatenus nempe in primis viis partim ob p. n. effervescentiam, partim ob visciditatem suam digestionem impediunt, chylumq;

D

vitio-

vitiosum producunt, ex quo reliqui humores omnes
necessario vitium contrahere tenentur. Deinde vero
huc spectant animi pathemata, imprimis ira & excande-
scentia; quippe in qua omnes totius corporis membra-
na subito comprimuntur, unde humores in motu suo
retardantur, atque ad motum intestinum suscipiendum
magis irritantur. Id quod in salivâ maximè evadit con-
spicuum; utpote quæ in iracundiâ non deglutitur, sed
in ore retenta spumescit, & saporem à naturali planè
alienum suscipit. Excreta & Retenta, si à statu suo or-
dinario recedunt, idem valent, cum non raro men-
strua suppressa icterus sequatur. Neque etiam immode-
ratum Spirit. Vini usum hic prætermittendum esse, con-
firmat Cl. Sylv. dum *Prax. Medic. lib. 1. pag. 302.* testatur,
se ex hujus aliorumque potuum generosiorum abusu ali-
quoties icterum & huic succedentem ascitem utpluri-
mum lethalem observasse. Imò aquam hanc vitæ dictam
non verò paucis lethi factam, bilem ad concretionem
calculorum disponere, conjicere licet excadavere ho-
minis hic vitio dediti à Clariss. Domino Hoffmanno
dissecto, cujus hepar scirrhosum multisque calculis &
tophis subindè refertum fuit: vid. D. Wolff. *Diss. de icte-
ro.* Miasmata denique ex uno corpore in aliud translata
hisce annumerari merentur, prout hoc svadet Observ.
Cl. Anhorn. qui in *Misc. A. N. C. Decur. III. Ann. 1. Obs. 87.*
Icteri ex cadaveris attactu exemplum exhibet. Ex R. P. N.
morbum auriginosum præ reliquis excitant omnes mor-
bi chronici & cachexiæ, nec non animalium venenato-
rum morsus, quatenus instar aliorum venenorum ca-
chexiam non parum promovent. Quidquid enim icte-
rum producit, illud in vehementiori gradu quoque pot-
est causari calculos in bile.

Hæc de causis sufficiant. Antequam vero parti Pathologicae colophonem imponam, paucis adhuc monendum, non raro evenire, ut lapilli quidem adsint, absque ullo tamen icteri vestigio. Ita in Constantia Acciarola & Elisabetha Capponia XVIII. calculi nucis ponticæ magnitudine reperti sunt, quorum neutram morbus arcuatus infecerat, quemadmodum ex observ. Nereti Neretii refert Bonett. *Anat. Pract. l. c.* A quo non abludit, quod idem Autor annotavit in uxore aurifabri ex peripneumoniâ denatâ, cujus vesicula fellis 44. lapillis fuit referta, quorum maximus fabam æquavit, reliqui verò pisi & lentis fuere magnitudinis: Vultus nihilominus ictero nequaquam fuit defœdatus. Pari ratione Clar. Etmüll. *Part. II. pag. 54.* confirmat, dissectam fuisse mulierem, ex cujus folliculo fellis plures lapides, majores minoresque fuerint collecti, quæ tamen ab ictero libera permanferit. Cui illud adhuc jungo, quod Dn. PRÆSES in vetulâ Torgensi observavit, in qua præter XVII. lapillos nihil ferme succi biliosi fuit deprehensum, cum tamen icteri penitus expers fuerit. Hujus phænomeni rationem quod concernit, firmiter mihi persuadeo, eam à priori vix dignè satis explicari posse, cum præcipitatio ista bilis diversis modis contingat, & quamvis semper acidum prærequiratur, bilis nihilominus in statu p. n. diversis quoque gaudet particulis, quarum figuram ultimam accuratè determinare non audeo. Satius proindè duco de his tacere, quam multa, quæ tamen nihil nisi vanam & inanem speculationem olent, in medium proferre. Licet veri fiat simillimum, calculos, quò plus bilis prima vice in se recipiant, eo minus posse dein ictero ansam præbere. Potius

CAPUT III. THERAPEVTICUM

exponens

Signa morbi Diagnostica, Prognostica & Medelam.

§. 1.

Absolutis jam iis, quæ ad essentiæ causarumque affectus hujus cognitionem præfari oportuit, ad ipsam ejus curationem, ordine sic jubente, pedem promoveo. Cum autem curationis initium sit morbi agnitio & Theoriæ generalis ad præsentem casum applicatio, in Signa Diagnostica prius ut inquiram, necessitas exigit. Hæc verò duplici respectu hîc consideranda veniunt, nimirum tam ratione morbi arcuati, quam ratione calculorum, qui quod icterum produxerint, ex superioribus innotescit. Desumitur itaque icteri diagnosis ex oculari potissimum inspectione. Cutis namque ægrotantis flavescit, imprimis unguis, tunica oculorum adnata atque cornea, urina apparet valdè spumosa & crassa ex atrâ ut plurimum rubedine in tantum flavescens, linteolaque injecta crocè colore tingens. Conqueruntur præterea ægri de insigni faucium amaritie, inò aliquando & in ipso sanguine per V.S. evocato serum flavum aliaque corpora sic tingens reperitur. Signa verò hæc icterum jam jam factum indicant, quem imminentem produnt illa omnia copulativè sumpta, in gradu tamen remissione, vexantur insuper ægri dolore exquisito tensivo & gravativo in præcordiis, quem comitatur anxietas & summa inquietudo; adest denique spontanea lassitudo cum appetitu prostrato, & si malum altas jam jam egerit radices ac inveteratum sit, subsequitur plerumque coryza & affectus colicus.

§. 2.

Calculorum ex adverso licet signum pathognomicum infallibile vix detur, non vanam tamen horum suspicionem præbent partim continua & intolerabilia, ferè hypochondrii dextri tormina circa eam præcipuè regionem, quâ ductus choledochus intestino duodeno inseritur, vomitus, nausea, durities alvi, calculorum color biliosus totam substantiam penetrans &c. partim verò & imprimis icterus gravis ac diuturnus, medicamentis etiam efficacissimis adhibitis non auscultans, quemadmodum, his præsentibus semper, ferè calculos tales deprehensos fuisse Autores testantur. Quâ in re pollicem nobis premit Cl. Hoffm. *Dissert. de ictero Cap. V.* Si, inquiens, icterus longius duret, dejectiones constanter sint albæ, urina crocea & medicamenta efficaciora, licet prudenter satis exhibita, parùm proficiant, de calculis cogitandum est, Id quod *Obs. 244.* quam *Misc. A. N. C. Decur. II. An. VII.* inseruit, comprobat, ubi de matrona refert, eam plures calculos per alvum excrevisse, ante eorum exclusionem verò de dolore tensivo & vellicante sub hypochondrio dextro anteriora versus molestissimo conquestam fuisse. Quò cum convenit, quod *Misc. A. N. C. Decur. II. An. VI. Obs. 194.* de milite communicat, in cuius vesicula fellis calculus 3ß ponderans repertus est, quique itidem, pendente morbo dolorem adeò gravem ac lancinantem in regione hepatis expertus est, ut nec erectus stare, nec ambulare, sed ad finem usque vitæ in lecto incurvus sedere coactus sit. Quam calculorum præsentiam in præsentis casu adhuc magis reddunt probabilem dolorum atque icteri post binâ vice excretos calculos subitanea cessatio.

§. 3.

Prognosin, quæ Medicum reddit admirabilem, quod concernit, notandum, icterum vulgarem in juvenibus constantisque ætatis hominibus facile curationem admittere, nisi fortè febrem supervenerit, quò in casu Hipp. *Apb. 62. Sect. 4.* obtinet: *quibus in febribus morbus regius fit, ante septimum diem malum.* In senibus itidem multum facessit negotii, & diuturnior ut plurimum inducit marasum. Ille verò qui à lapillis ortum suum trahit, si non incurabilis, curatu tamen existit difficillimus juxta sententiam Dn. Ottonis *dissert. de ictero*; Cui adstipulatur Cl. Heinlinus *diss. de calcul. human.* ubi asserit, icterum ex calculis oriundum, his non remotis, omniaque remedia respicientibus, non rarò mortem inferre. Quæ nihilominus omnia pro diversa lapillorum mole & figura diversimodè quoque variant.

§. 4.

Perlustratis signis, restat, ut ad ea me convertam, quæ curationem sive *ὑπερπείαν* præsentis affectus respiciunt. Nititur verò illa sequentibus potissimum indicationibus:

1. *Bilis vitiosa corrigatur.*
2. *Bilis nimium copiosa evacuetur.*
3. *Calculi folliculum fellis occupantes eliminentur.*
4. *Dolor mitigetur.*

§. 5.

In prima indicatione conveniunt partim ea, quæ bilem vitiosam attenuant, partim verò, quæ aciditatem fel in lapillos coagulantem obtundunt atque enervant. Priori fini consequendo inserviunt varia, & quidem ex R. V. *Semina multa acria καὶ ἐξοχὴν* sic dicta antiscorbutica: v. g. cochlear. nasturt. sinapi, &c. it. herbæ Ole
acri

acri turgidæ & amaricantes, qualia sunt abrotanum, ab-
 finth. centaur. minus, flores hyper. acac. &c. quæ tamen
 præter acaciam ingratiſſimi ſunt ſaporis. Radices variæ
 hîc quoque laudem ſuam merentur; e. g. rad. enul. cam-
 pan. cichor. pimpinell. curcum. & chelidonii majoris,
 cujus quidem poſterioris virtutem ſignaturæ nonnulli
 imputant, quæ tamen Θ li Volatili admodum penetran-
 ti rectius adſcribitur. Semen cannabis in lacte bubulo ad
 crepaturam circiter coctum & colatum, atque bis de die
 ad ζ v. vel vj propinatum tanquam ſpecificum laudat Syl-
 vius. Ex R. M. σ lia cum ſalinis miſta utramque abſol-
 vunt paginam, quò ſpectant crocus σ tis cum Θ bus,
 Tinctur. σ tis aperit. Zvvelfer. δ diaph. cum σ te non
 in totum edulcoratum, σ latus, &c. Ex R. A. con-
 veniunt σ Urinoſi dulcificati, Θ lia Volatilia, partes
 animalium duræ, &c. Ex compositis verò in acie ſtat Tin-
 ctur. corall. cum σ cord. cerv. Poſteriori ſcopo ſatisfa-
 ciunt præ reliquis jamjam laudata σ lia, undè maximè
 hîc profunt acidulæ, gaudent enim præter vim præci-
 pitandi inſigni virtute catharctica. Ex σ te componun-
 tur vina, item pulveres cachectici, quibus desperatos ali-
 quando curatos fuiſſe ictericos, Autores teſtantur.

§. 6.

Secunda indicatio obtinetur partim per vomitoria,
 ſi malum fuerit recentius, partim verò per purgantia,
 nec non diaphoretica ac diuretica. Inter vomitoria
 excellit Scylla atque σ emet. Mynſicht. Ex purgantibus
 verò prævalent ſennata, quibus tamen, ut & emeticis
 ſemper attenuantia ſunt combinanda, unde & Excell.
 Dominus PRÆSES teſtatur, ſe ſæpius cum euphoria uſur-
 paſſe decoctum ſennatum cum radice pimpinell. cur-
 cum. cichor. & chelidon. majoris. Nec Rhabarbarum
 tam

tam verum, quam monachorum laude sua est defraudandum, quamvis per se assumptum urinam flavedine tingat. Ex quo apparet, nullum hinc de evacuatione bilis per urinam inferri posse testimonium. Circumspecte interim & in cauta dosi medicamenta haec sunt exhibenda, alias namque magnum quandoque damnum inferre valent, praecipue si dejectiones frequentes jamjam adsint, quo in casu rectius haec plane intermitteri, demonstrat River. *Centur. 3. Observ. 73.* historiâ Jesuitæ, ictero cum vomitu bilioso afflicti, qui, relictis omnibus purgantibus, restitutus fuit. Vid. etiam *Centur. 2. Observ. 9.* Ex diaphoreticis, quorum usum praemissio vomitorio admodum effert Cl. Ettmüllerus, huc accenseri merentur \ominus Volatile CC. fulig. lumbric. terrestr. Ex compositis vero ¶ Pri Urinosus, Spirit. carminat. de tribus, &c. Diuretica, quæ bilem interdum cum urina à sanguine segregant, non minoris deprehenduntur usus, primum tamen inter ea obtinent lumbrici terrestres, quos pulverizatos cum gum. \ast co saepius profuisse, Clar. Maur. Hoffm. aliquoties observavit.

§. 7.

Tertiam indicationem assequimur, quatenus vel calculos, prout existunt, beneficio purgantis seu vomitorii evacuamus, vel quatenus eos insensibiliter conamur dissolvere. Cui posteriori satisfit partim per medicamenta superius laudata aliave diuretica & incidentia, partim per specifica, quibus Medici Excellentissimi hoc in affectu felici cum successu usi sunt. Ita Sylv. *in Prax. Med. Lib. 1. Cap. 45.* inter medicamenta calculos biliosos dissolventia refert decoctum radic. graminis, imò ipsam herbam, hæc potissimum adductus ratione, quod boves atque oves Mense Majo, quo gramine vescuntur viridi, sen-

senfim liberentur à calculosa crusta, quæ tempore hyemali, ubi fœno nutriuntur, in eorum folliculo fellis crescere consuevit. Cui tamen observationi hæc cautela superaddenda videtur, quod non in omnibus calculis felix medicamenti hujus operatio speranda sit, cum nec lapilli, de quibus hoc locò sermo est, in decocto modo laudato dissolvi potuerint. Spirit. Otri dulcem egregium hic idem Autor deprædicat, quamvis itidem non parum dubitandum sit, utrum ille per tot meandros circulus virtutem suam retineat. Radicem curcumæ admodum extollit Clar. Frideric. Hoffmann. *Clav. Pharm. Lib. IV. Sect. 1. §. 129.* ejusque efficaciam experientiâ elegantia confirmat. De Lapidibus in boum vesicula fellis, nec non in porcorum felle & ventriculo hystricum in India repertis præsentia contra hunc affectum remedio legi meretur *Observ. 283. Misc. A. N. C. Decur. I. Ann. III. Cui jungatur Decur. II. Ann. X. Appendix pag. 151.* ubi de virtute horum antiïctérica & sternutatoria multa curiosa occurrunt. Totam denique affectus ejusmodi curationem à D. Herdoto adornatam evolvere licet in *Misc. Acad. N. C. Decur. I. An. IV. Observ. 99.*

§. 8.

Quartæ demùm atque ultimæ indicationi satisfaciunt Oleum amygd., quod cum syrup. de althea, oculis ☿ & Otro præparato felici cum successu exhibuit Lentilius, prout refert in *Misc. A. N. C. Decur. II. An. VII. Observ. 136.* atque essentia anodyna juxta mentem Langelotti elaborata. Ad topica verò referuntur cataplasmata ex carminativis atque anodynis conflata. Formularum farraginem brevitatis gratia apponere non placuit, cum pro uniuscujusque arbitrio facilè ex memoratis remediis construi queant.

E

§. 9.

§. 9. Superest diæta, cujus omnino quoque ratio est habenda. Victus proinde sit εὐχρηστικός & εὐπεπτός. Fugiantur cibi nimium acidi, item saliti & fumò indurati. Potulenta benè sint defæcata, nec acido, nec præfœcundâ calculorum matre turgida. Eligatur potius cerevisia medicata juxta consilium Cl. Junckens, cui infundi possunt bacc. juniper. & radic. chelidon. majoris. Vel quando sitis nimium urget, juxta eundem Autorem fiat Decoct. ex herb. & radic. fragar. cum passulis, imò solum infusum Thèe poterit sufficere. Animi pathemata cane & angue pejus vitentur, imprimis subitanea incandescencia. Quibus omnibus ritè observatis, accedenteque divinò auxiliò, non dubitamus, quin gravissimis adversarii hujus insultibus obicem ponere licitum fuerit.

§. 10. Et hæc sunt, quæ de ictero ex calculis vesicæ felleæ pronato in medium proferre placuit. Plura qui desiderat, Practicorum libros, in quibus observationes hanc in rem quam plurimas, & uberiores quoque curandi rationem inveniet, consulat. Mihi theses, non tractatum conscribere animus fuit, alioquin singulæ circumstantiæ singularem prolixamque operam postulassent, quæ tamen paucis pagellis comprehendi haud potuit. Tu interea, L. B., quod iterum iterumque rogo, æquus conatum meorum censor eris, & ea, quæ minus fortè ob ingenii juventutem accuratè dicta sunt, humanitate Tua excipies. Manum sic tabulæ subduco, atque

DEO Trismegisto pro concessis viribus
gratias persolvo humil-
limas.

EPI

EPIMETRA.

I.

Nimia sensibus in Philosophia naturali & Medicina fides adhibita, foecunda errorum mater.

II.

Chymicâ analysi vix corporum naturalium nativa deteguntur principia.

III.

Hominem qui non novit, Medicinam nescit. Hippocr. *Lib. de Vet. Medicina.*

IV.

Præter Regnum Minerale, Vegetabile & Animale datur adhuc materia medica.

V.

Setaceum commodissimè applicatur auri.

E 2

Ad

Ad
VIRUM

*Maximè Nobilem, Excellentissi-
mum atque Experientissimum;*

DOMINUM
JOHANNEM PETRUM
ALBRECHT,

Medicinæ Doct. celeberrimum,
Episcopalem & Civium Hildesensem Archiatrum
Felicissimum, nec non Societatis Cæsareo-
Leopoldinæ Collegam meritissimum,

Dominum suum Honoratissimum,

EPISTOLA.

Tertius fere elapsus est ipse annus, Vir Ex-
cellentissime, quo Tuum Filium Academia
nostræ & meæ cura concredidisti. Quod
temporis spatium optimè est emetitus, dum nul-
lam ferme horulam prætermisit, (si pietati &
corporis exercitiis studioso dignis, nec non extre-
mè necessario somno destinatas succideris) quin
Doctorem sermones aut hauriret, aut rumina-
retur. Neque ea duntaxat studia arbitratus
est

est sua, quae penitus insolubili nexu cum re Me-
dicâ coherent: Verùm & omnigenis humaniori-
bus scientiis strenuam navavit operam. Qua-
lem cum nunc Tibi reddam, domi ipse testabitur:
Siquidem ingenua virtus & edecumata erudi-
tio sibi hoc proprium vendicant privilegium,
quòd alieno non utantur encomio. Hinc licet
in presenti chartâ publicis Tui Filii laudibus
immorari me fas & jura moenant; attamen
sciens volensque sileo, ac id modò ab aquanimi-
tate Tuâ unicè mihi expeto, ut in memoriam Ti-
bi bene revoces, qualem sementem feceris emit-
tendo Filium, qui prater praclaras proprias, &
paternas, tantum non avitas quoque, virtutes re-
dolet, qui ab ineunte aetate liberalibus artibus
mancipatus domi jamjam tam largam scientia-
rum suppellectilem sibi comparaverat, ut eum
in nostrâ Academiâ advenam Studiosum aestima-
rem, antequam in ordinem Academicorum coo-
ptaretur, qui indies hanc suppellectilem lucu-
lentissimis cumulavit incrementis, qui nun-
quam committendo, nisi in nimio studio, deli-
quit. Quae omnia si bene cogitaveris, quare-
rem, utrum vel infensus etiam hostis messem,
quam in Filio es messurus, inanem suspicari pos-
set. Ego calamum compescens Sacro-Sanctam

E 3

Tria-

*Triadem sincero veneror pectore, ut Te, Tuam-
que integram eximiè conspicuam Familiam so-
spitem Filius Tuus dilectissimus sospes redux sa-
lutet, atque propediem & munerum Tuorum am-
plissimorum & fortunæ Tuæ particeps, tandem ve-
rò certus, astit serus, hæres evadat ad votum de-
votum ejus, qui semper totus tenetur*

Excellent. Tuæ maximè
Nobili

ANDREAS Petermann/D.

Es

GSorgte zwar bisher die werthe Vater-
Stadt /
Da ein gelehrter Ort dich ihr entwendet hat /
Sie rühmte deinen Fleiß und andre schöne
Gaben;
Nun aber stellt sie sich mit einem Glückwunsch
ein /
Denn die gelehrte Schrift soll ihr ein Zeuge
seyn /
Daß Sie dich wiederum gar bald wird bey
sich haben.

Dieses wenige wolte dem Zn. Respondenten
zur schuldigsten Gratulation und bestän-
digen Andencken gesetzt haben dessen
dienstwilligster

C. VV. V. D. Wense / Equ. Lüneburg.

ALBRECHTI, quoniam specimen venerabile prodis,
Applaudit meritò docta caterva Tibi,
Cumque hodiè dignâ celebrari laude mereris,
Quid cesso? Cur non gratulor ergo Tibi?
Perge, precor. Cœptis cœlestia Numina præsent;
Sic non frustraris vota precesque PATRIS.

*Paucis hisce Nobilissimo Dn. Respondenti ap-
plaudens memoriam sui commendare
voluit, debuit*

R. J. de VVrisberg, Equ. Sax.

Macte

Macte Tuis studiis, hederam cur poscis Amice?

Est mea laus meritis non satis apta

Tuis:

Et propriâ radians hæc disertatio luce,

En! tanta ingenii dat documenta Tui.

Gratulor hinc: Superi porro bona cœpta secun-
dent,

Sic labor hic quondam digna brabea da-
bit.

Nobilissimo-Dn. Auctori his paucis
applaudebat.

G. F. OTTO, Philiat.

DO A 6374

ULB Halle
002 929 228

3

86

St-Ann.

1017

36

SCRUTINIUM
ICTERIE EX CALCULIS
VESICULÆ FELLIS
OCCASIONE CASUS CUJUSDAM
SINGULARIS,

Consensu Gratosissimæ Facultatis Medicæ

In
ALMA PHILYREA

SUB PRÆSIDIO

DN. ANDREÆ PETERMANNI,

Med. Doct. & Anatom. atque Chirurg. P.P.

*Domini Patroni, Fautoris ac Præceptoris ad cineres usque
devenerandi,*

Publicæ eruditorum ventilationi
exhibet

JOHANNES GUNTHERUS Albrecht /

Hildef. Saxo,

AUTOR & RESPONDENS.

Ad diem 22. Septembris Anni M DC XCVI.

H. L. Q. C.

L I P S I Æ,

Excudebat CHRISTOPH. FLEISCHERUS.

